

SÖZLÜK

A

ağır metaller: Kurşun, cıva, çinko gibi çevre açısından tehlikeli nitelik taşıyan metaller.

B

besin ağı: Doğada canlıların beslenmesi ve canlıların arasındaki beslenme ilişkilerini gösteren ağ
beslenme zinciri: Bir organizmanın bir sonraki organizma için besin oluşturduğu organizmalar dizisi.
biyoteknoloji: Canlı hücreleri ve mikroorganizmaları kullanarak biyolojik tekniklerle sanayi ve tıp alanında kullanılmak üzere materyal üretimi.

C

Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti): Ülkeler arasında yaşanabilecek sorunları barışçı yollarla çözmek için 1919 yılında kurulan bir uluslararası kuruluştur.

Ç

çevre analizi: Belirli bir arazinin topoğrafik, hidrolojik, jeolojik ve kültürel yönden çevresel özelliklerinin incelenmesi.
çevre değerlendirmesi: Bir eylemin ya da projenin çevre bakımından yararlı olup olmadığını ve çevresel etki raporunun hazırlanması gerekip gerekmediğini belirlemek amacıyla yapılan inceleme.
Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Raporu: Yeni gelişme ve projelerin çevreye olabilecek sürekli ya da geçici potansiyel etkilerinin, sosyal sonuçları ve alternatif çözümleri de içine alacak biçimde analizi ve değerlendirilmesi.
çevre kalite hedefi: Çevrenin belirli bir boyutu için amaçlanan kalite düzeyinin ortaya konması. Bu düzey ulaşılır olmayabilir ve nicelik olarak ifade edilebilir.
çevre kalite standardı: Bir çevrede bir kirletici için izin verilebilir en yüksek düzey ya da çevrenin bazı vasıfları için kabul edilebilir en düşük düzey.

D

dalga simülasyonu: Deniz tabanında oluşabilecek yükselme ve alçalmaların oluşturacağı su dalgalarını zamana bağlı olarak simüle etmek için geliştirilen model.
DDT: Çok zehirli ve etkili bir böcek öldürücü madde.
değişim derecesi: Isı, basınç, yoğunluk, nem gibi çevreyi etkileyen bir niceliğin değerindeki değişim.
deklarasyon: Bildirme, duyurma, ilan etme.
demografi: İnsan topluluklarının istatistik karakteriyle ilgilenen sosyoloji ve antropoloji dalıdır. Özellikle toplam nüfus, yoğunluk, doğum ve ölüm oranları, göçler, evlilikler vb. olayları inceleyen bilim dalı.
demografik geçiş: İnsan toplumlarında, yüksek doğum-ölüm oranlarının belli aşamalardan geçerek düşük doğum-ölüm oranları hâline gelme süreci.
demografik yatırım: Beslenme, barınma, eğitim gibi alanlar için yapılan harcamalar.
deniz kirliliği sözleşmesi: Uluslararası Deniz Kuruluşunun (IMO) önderliğinde kabul edilen ve yakıt taşıyan tankerlerin deniz kirliliğine yol açmalarını önlemek amacıyla oluşturulan sözleşme.
devalüasyon: Sabit kur sistemlerinde ödemeler dengesi açık veren ülkenin ulusal parasının dış satınalma gücünün, hükümetçe alınan bir kararla düşürülmesi.

doğal radyasyon: Esas olarak toprakta ve kayalarda ayrışan uranyumun yol açtığı, radon gibi gazlar çıkaran radyasyon.

doğal kaynak: Doğada bulunan ve doğal yollarla oluşan bütün canlı ve cansız varlıklar.

doğal döngü: Ekosistemlerin içinde ya da ekosistemler arasında oluşan süreçler.

drenaj: Fazla suların kontrol altına alınarak belirli yollarla akıtılması.

drenaj sistemi: Yüksek taban suyu düzeyini düşürmek için açılan, ana nehirle bağlantısı olan kanalların oluşturduğu sistem.

Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu: Ekonomik gelişmeyi yadsımayan, ancak dünya çevresini tehdit etmeyen çevre ve enerji politikalarının benimsenmesi gerektiğini savunan Birleşmiş Milletlerin oluşturduğu bir komisyon.

E

ekolojik denge: İnsan ve diğer canlıların varlık ve gelişmelerini sürdürebilmeleri için gerekli olan koşulların bütünü.

ekolojik döngüler: Doğadan çıkarılan maddelerin yeniden kullanılabilir hâle getirilmesi ve bunun sonsuz devamı.

ekolojik konum: Bir türün yaşamını sürdürmesi için gerekli tüm koşulları sağlayan ekolojik yaşama ortamı.

ekolojik sistem: Canlıların birbirleriyle ve çevreyle olan ilişkileri.

ekosistem: Birbirleri ile ve cansız ortamlarla ilişki içinde olan kendi içinde yeterli bitki ve hayvan topluluğu.

emisyon: Bir kaynaktan çevreye, bir takım maddeler veya enerji (gürültü, titreşim, radyasyon, ısı vb.) yayılması olayı.

enerji dönüşümü: Bir enerji biçiminin diğerine dönüşmesi.

enerji korunması: İnşaat yasaları, toprak kullanım yönetmelikleri, ulaşım politikası ve alternatif enerjik kaynaklarıyla ilgili olarak enerji kaynaklarının denetimli kullanımı.

ekoturizm: Çevreyi koruyan, halkın refahını gözetken doğal alanlara karşı duyarlı bir seyahattir.

ekstrem: Aşırı, uç, sıra dışı.

etnik grup: Belli bir toprak üzerinde aynı dili konuşan aynı yaşam kültürüne sahip insan grubunun oluşturduğu topluluğa temsili millete için kullanılan bir terimdir.

F

FAO: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü.

fauna: Jeolojik bir dönemle ya da yöreyle ilgili insanlar dışındaki hayvanların tümünün yaşamı.

flora: Bir jeolojik dönem ya da yöre ile ilgili bitki yaşamı.

fosil yakıtlar: Kömür, petrol, doğal gaz gibi doğal organik yakıtların tümü.

G

governör: devlet bankasını yöneten kimse.

H

hinterlant (art bölge): Bir kenti, kentler dizisini, liman ya da bölgeyi çevreleyen ve onunla yakın ekonomik ve toplumsal etkileşim içinde bulunan bölge.

hidrokarbonlar: Genellikle fosil yakıtlarda ve bu maddelerin kısmen yanmasından oluşan ürünlerde, söz gelimi petrole işleyen taşıtların egzoz gazlarında bulunan ve yalnızca karbon ve hidrojenenden oluşan organik bileşikler.

hidrolojik döngü: Suyun yeryüzüyle atmosfer arasındaki sürekli dönüşümü.

hidrolojik denge: Yağmur ve kar erimeleri sonucu oluşan su miktarı ile buharlaşma, sızma, bitki ve insan kullanımı sonucu meydana gelen su kayıpları arasındaki denge.

K

karibu: Alaska bölgesinde bulunan bir tür geyik.

kapitalizm: Kapitalizm, özel mülkiyetin üretim araçlarının ağırlıklı bir bölümüne sahip olduğu ve işlettiği; yatırım, dağılım, gelir, üretim ve mal ve hizmet fiyatlarının piyasa ekonomisinin belirlediği sosyal ve ekonomik sistemdir.

kentsel sit alanı: Kentsel ve yöresel nitelikleri, mimari ve sanat tarihi açısından gösterdikleri fiziksel özellikleri ve bu özellikleri ile oluşan çevrenin sosyo-ekonomik, sosyokültürel yapılanmasına, yaşam biçimini yansıtarak bir arada bulunduran ve bu açılardan doku bütünlüğü gösteren alanlar.

kent planlaması: Kentsel bir alanın fiziksel altyapı, konut ve ulaşım, toprak kullanımı, kentsel büyüme de dahil, çeşitli öğelerinin planlanması süreci

kıta sahanlığı: Deniz seviyesinin altında, kıyı çizgisinden -200 m derine kadar inen bölüm.

kolumbit: Az bulunan niyobyum ve tantal madenlerini içeren bir cevher.

konsorsiyum: İki veya daha fazla tüzel kişinin bir araya gelerek, belirli bir proje ile ilgili olarak birlikte hareket etmek için, oluşturdukları şirket niteliğindeki yapı.

kütle hareketleri: Değişik hacimdeki yer kabuğu malzemesinin, suyun tetikleyici etkisiyle farklı oluşum şekillerinin kontrolünde, eğim yönünde, yer çekimi etkisiyle düşey doğrultuda yer değiştirmesi.

L

liberalizm: Liberalizm, özgürlüğü birincil politik değer olarak ele alan bir ideoloji, politika geleneği ve düşünce akımı.

LNG: Sıvılaştırılmış doğal gaz.

M

madde döngüsü: Canlı organizmalarla çevrelerini içine alan ve kimyasal değişim sonucu oluşmuş bulunan maddelerin ekosistemdeki dolaşımı.

medeniyet (uygarlık): Bir topluluğun hayat tarzı, bilgi seviyesi, sanat gücü, maddi ve manevi sahip olduğu değerler bütünü.

mercan resifleri: Mercan denilen ve koloniler hâlinde bir arada yaşayan basit deniz hayvanlarının meydana getirdikleri oluşumlardır.

metan: Bataklık topraklarda, lağım sularında ve ayrıca kömür madenlerinde organik maddenin anaerobik koşullarda ayrışmasından oluşan, genellikle bataklık gazı olarak adlandırılan, doğal ve renksiz gaz.

millî parklar: Bilimsel ve estetik bakımdan ulusal ve uluslararası önemi bulunan; doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip alanlar.

O

ons: Genellikle gümüş, altın ve platin gibi değerli metallerin veya elmas, yakut gibi değerli taşların kütlelerinin ölçülmesi için kullanılan ölçü birimi.

otoyol: Sadece motorlu taşıt trafiğine ayrılmış, en az iki şeridi bulunan, geliş ve gidiş yönlerinin birbirinden ortadaki refüjle ayrıldığı karayoludur.

Ö

ödemeler dengesi: Bir yıl içinde, bir ülkede yaşayanlara öteki ülkelerde yaşayanlar arasında gerçekleşen her türlü ekonomik işlemi gösteren tablo.

P

pestisid: Bitki ve hayvanları zararlılardan korumak için mücadele amacıyla kullanılan kimyasal ilaçlar ve etki maddelerinden hepsini birden ifade etmek için kullanılan terim.

plantasyon tarımı: Tropikal kuşakta ticari amaçla çok geniş alanlarda bir veya bir kaç çeşit ürün yetiştirmeye dayalı tarım metodudur

R

radon gazı: Çeşitli enerji biçimlerini elektriksel enerjiye dönüştüren cihazlardır.

rüzgâr profili: Rüzgâr hızındaki değişimlerin, yüksekliğin ve mesafenin bir fonksiyonu olarak grafik halinde gösterilmesi.

rezervuar: Yapay olarak doldurulmuş su oluşumu; aynı zamanda herhangi bir şeyin fazladan bulunan miktarı.

S

serbest bölge: Buldukları ülkenin siyasi sınırları içinde yer alan, fakat dış ticaret, vergi ve ticari faaliyetler için ülkede sağlanandan daha geniş muafiyet ve teşvikler tanıdığı alanlar.

sensör: Bir ölçüm sistemine giriş sinyali gönderen cihaz olarak tanımlanmaktadır.

sit alanı: Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari vb. özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış doğal özellikleri ile korunması gereken alanlar.

sivil toplum kuruluşları: Sivil toplumdaki belli ilgi gruplarını temsil etmek üzere organize olmuş kurumlar olarak tanımlanıyor.

serbest piyasa ekonomisi: Devletin ekonomik faaliyetlerin serbest piyasa kuralları içinde gerçekleşmesini güvence altına alırken sosyal eşitliğin sağlanması konusunda da sorumluluk üstlenmesi.

sosyalizm: Toplumculuk.

sucul bitkiler: Su ortamında yaşamını sürdürebilen bitkiler.

sürdürülebilir doğal kaynak kullanımı: Doğal kaynaklardan faydalanmada onların özelliklerini koruyarak en uzun süre ve en iyi sonuçların alınmasını sağlayan uygulamaları kapsayan kullanım türü.

sürdürülebilir kalkınma: Ülkelerin doğa ve insana ait kapasiteleri ile ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını dengeleyecek şekilde yürütülen kalkınma şekli.

T

tabiatı koruma alanları: Bilimsel çalışmalar ve eğitim açısından önem taşıyan tehlike altında veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemleri ve türleri içeren alanlar.

tabiat alanları: Tabiat olaylarının meydana getirdiği sıra dışı özelliklere ve bilimsel değerlere sahip alanlar.

tabiat parkları: Önemli bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliklerine sahip, doğal manzara bütünlüğü içinde insanların dinlenme ve eğlenmelerine uygun doğal alanlar.

taşıma kapasitesi: Belli bir zaman ve alanda hayvanlar ve/veya insanların en fazla sayıda tüketim seviyelerini destekleyebilen doğal şartları.

taşkın: Su fazlasına bağlı olarak kıyılardan başlayarak düz ve çukur alanları kaplayan ve havzadaki alanları da etkileyen geçici göllenme ve su basması olayı.

taşkın ovası: Akarsuyun daha ziyade menderesler çizen ovalarda taşkın zamanında onların üzerini kapladığı geniş alüviyal ana yataktan oluşan ova.

terminal (LNG terminali): LNG dolu tankerlerinin yaklaşıp boşaltım yapabileceği bir iskele, rıhtım, LNG depolama tankları, tekrar gazı dönüşüm ünitesi ve doğal gazı tekrar sisteme yönlendirecek diğer ekipmanlardan oluşan birim.

toprak koruma projeleri: Toprağın doğal veya insan faaliyetleri sonucu yok olmasını, bozulmasını veya zarar görmesini önlemek ve sürekli üretken kalmasını sağlamak için yapılan fiziksel, kültürel ve bitkisel tedbirleri kapsayan projeleri.

U

uydu kent: İdari ve ekonomik bakımdan yakınındaki daha büyük kente bağımlı kent.

UNEP: Birleşmiş Milletler Çevre Programı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

uzaktan algılama: Yeryüzünün ve yer kaynaklarının incelenmesinde onlarla fiziksel bağlantı kurmadan kaydetme ve inceleme tekniği.

uydu görüntüsü: Radar, mikro dalga, detektör, tarayıcılar ve sensörlerle ölçülen ve kaydedilen elektromanyetik radyasyonlarla (ışınım) elde edilen görüntü.

W

WCED: Dünya Çevre ve Geliştirme Komisyonu

WFC: Dünya Gıda Konseyi (BM)

WHO: Birleşmiş Milletlere bağlı Dünya Sağlık Örgütü

KAYNAKÇA

- AKURGAL, Ekrem**, Anadolu Tarihinin Oluşumunda Jeomorfolojik Özelliklerin Rolü, İ.Ü. Edeb. Fak., Anadolu Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 1986.
- AKURGAL, E**, Anadolu Uygarlıkları, Net Yayınları, İstanbul, 1993.
- ALKIN, Kerem - Sabit ATMAN**, Küresel Petrol Stratejilerinin Jeopolitik Açısından Dünya Ve Türkiye Üzerindeki Etkileri İst.Tic.Od.Yay İstanbul, 2006.
- ATATÜRK**, Söylev ve Demeçleri 1, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2006.
- AVCI, Sedat**, Ulaşım Coğrafyası Açısından Türkiye'nin Ulaşım Politikaları ve Coğrafi Sonuçları, Ulusal Coğrafya Kongresi 2005 Bildiri Kitabı, Çantay Kitabevi, İstanbul 2005.
- AYDOĞDU, Mustafa - Kudret GEZER**, Çevre Bilimi, Anı Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Beyaz Kitap**, Milli Savunma Bakanlığı, Ankara, 2000.
- BİLİM VE TEKNİK**, Şubat 1985.
- BOZYİĞİT, Recep - Tufan KARAASLAN**, Çevre Bilgisi, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara, 1998.
- BRAUDEL, Fernand**, Akdeniz ve Akdeniz Dünyası 1.Cilt ,Eren Yayınları, İstanbul,1989.
- BUDAK, Ömer**, Türkiye'nin Dünya Ülkeleri Açısından Jeopolitik Önemi ve Avrasya'daki Yeri, Bilge Yayınları, Ankara, 2006.
- BULDUR, Adnan Doğan - Adnan PINAR - Adnan BAŞARAN**, 05-07 Mart 2004 Tarihli Gökusu Nehri Taşkını ve Silifke'ye Etkisi, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enst. Dergisi, Sayı:17, Konya, 2007.
- CHILDE, Gordon**, Tarihte Neler Oldu? Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2005.
- COE D Michael**, Mayalar, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2002.
- Coğrafya Kongresi 2005 Bildiri Kitabı**, Çantay Kitabevi 2005.
- ÇEPEL, Necmettin**, Ekoloji, Doğal Yaşam Dünyaları ve İnsan, Palme Yayıncılık, Ankara, 2006.
- ÇEPEL, N**, Ekolojik Sorunlar ve Çözümleri, Tubitak Yayınları, Ankara, 2002.
- DEMİR, Cengiz - Aydın, ÇEVİRGEN**, Turizm ve Çevre Yönetimi, Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı, Nobel Kitabevi, Ankara, 2006.
- DEMİRCİ, Ali**, Coğrafi Bilgi Sistemlerinin İlk ve Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Bir Öğretim Aracı Olarak Kullanılması, Önem, İlke ve Metotlar, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Öneri Dergisi, İstanbul, 2007
- DEMİRCİ, A - Halil İbrahim, TAŞ - Ali ÖZEL**, Türkiye'de Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Teknoloji Kullanımı, Marmara Coğrafya Dergisi, 15, İstanbul, 2007.
- DEMİRCİ, A.**, Coğrafya Öğretiminde Coğrafi Sorgulama Becerisinin Geliştirilmesi ve Kullanımı, Marmara Coğrafya Dergisi, 14, İstanbul, 2006.
- DOĞA DERGİSİ**, Doğu Akdeniz Ormanlık Araştırma Müdürlüğü, Sayı:11, Mersin, 2005.
- DOĞAN, Mehmet**, Türkiye'de Kentleşme, Sanayileşme, Arazi Kullanımı ve Çevre Sorunları, Standart Dergisi, 37/433, Ocak, 1998.
- DOĞANAY, Hayati**, Türkiye Beşeri Coğrafyası, MEB, Ankara, 1997.
- DOĞANAY, H.**, Türkiye Ekonomik Coğrafyası, Çizgi Kitabevi, Erzurum, 1998.
- DOĞANAY, H.**, Türkiye'nin Coğrafi Konumu ve Millî Sınırları ile İlgili Bazı Meseleler. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi Sayı: 44, Ankara, 1986.
- DORLING, Kindersley**, Volkanlar, Tubitak Yayınları, Ankara, 2004. DPT, Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000) Ankara, 1995.
- ERİNÇ, Sırrı**, Ortam Ekolojisi ve Degradasyon Ekosistem Değişiklikleri, İ.Ü. Yay., İstanbul, 1984.
- ERİNÇ, Sırrı**, Türkiye: İnsan ve Ortam. İ.Ü Coğrafya Enstitüsü Dergisi Cilt: 10 Sayı: 18-19, İstanbul, 1984.
- EVRENDİLEK, Fatih**, Ekolojik Sistemlerin Analizi, Yönetimi ve Modellenmesi, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- GEZER, Kudret**, Çevre Bilimi, Anı Yayınları, Ankara, 2006.
- GOMBRICH, Ernest, H.**, Dünya Tarihi, İnkilap Kitabevi, İstanbul, 2007.
- GÖĞEBAKAN, Yüksel**, Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Listesinde Türkiye, İnönü Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:5, Sayı:8, Malatya, 2004.
- GÖNEY, Süha**, Şehir Coğrafyası, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul,1984.
- GÖNEY, S**, Siyasi Coğrafya, İ.Ü.Ed.Fak.Yay. İstanbul, 1993.
- GÖRMEZ Kemal**, Çevre Sorunları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2007.
- GÖZENÇ, Selami**, Avrupa Ülkeler Coğrafyası, Çantay Yayınevi, İstanbul, 1998.
- GÜNEL, Kâmil**, Coğrafyanın Siyasal Gücü, İ.Ü. Ed. Fak. Yay., İstanbul, 1994.
- GÜNEY Emrullah**, Çevre Sorunları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.
- GÜNEY E**, Genel Ortam Kirlenmesi, İnkilap Kitabevi, İstanbul, 1994.
- İLHAN, Suat**, Jeopolitik Duyarlılık ,Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1989.
- İLHAN, S.**, Türkiye'nin Jeopolitik Konumu ve Türk, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları,1999.

- İLHAN, S.**, Türklerin Jeopolitiği Ve Avrasyacılık, 2.Basım, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2005.
- İZBİRAK, Reşat**, Türkiye II, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 2001.
- KADIOĞLU, Mikdat**, 99 Sayfada Küresel İklim Değişikliği, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2007.
- KADIOĞLU, M.**, Küresel İklim Değişimi ve Türkiye / Bildiğimiz Havaların Sonu, Güncel Yayıncılık, İstanbul, 2007.
- KANSU, Şevket Aziz**, İnsanlığın Kaynakları ve İlk Medeniyetler, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991.
- KARABAĞ, Servet - Salih, ŞAHİN**, Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, Gazi Kitabevi, Ankara 2006.
- KELEŞ, Ruşen**, Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara, 2004.
- KELLER Edward**, Çevre Jeolojisine Giriş, Gazi Kitabevi, Ankara, 2006.
- KIŞLALIOĞLU, Mine**, Çevre ve Ekoloji, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2005.
- KİNDER, H. Hilgemann, W.** Dünya Tarihi Atlası, ODTÜ Yay, Ankara, 2006.
- KOCAMAN, Tuncer**, Plan Nüfus Projeksiyon Yöntemleri, DPT, 2002.
- KÖROĞLU, Kemalettin**, Eski Mezopotamya Tarihi, İletişim Yayınları, İstanbul, 2006.
- KURT, Halil**, AB Ülkelerinde Nüfus ve Yaş Yapısı, Türk Coğrafya Kurumu İsmail Yalçınları Anma Sempozyumu, İstanbul, 2005.
- LESTER, R., Brown**, Dünyanın Durumu, Tema Yayınları, İstanbul, 1997.
- LEVY, Joel**, Kıyametin El Kitabı, İthaki Yayınları, İstanbul, 2007.
- MCNEIL, William**, Dünya Tarihi, İmge Kitabevi, İstanbul, 2007.
- MEMİŞ, Ekrem**, Eskiçağda Mezopotamya, Ekin Kitabevi, Bursa, 2007.
- MÜSLÜ, Yılmaz**, Ekoloji ve Çevre Sorunları, Aktif Yayınları, İstanbul, 2000.
- NATIONAL GEOGRAPHIC**, Türkiye. Eylül 2004.
- ÖKE, Mim Kemal**, Musul Sorunu, İz Yayıncılık, İstanbul, 1990.
- ÖZEY, Ramazan - Ali DEMİRCİ**, Coğrafya Öğretiminde Yöntem ve Yaklaşımlar, Aktif Yayınevi, İstanbul, 2008.
- ÖZEY, R.** Çevre Sorunları, Aktif Yayınevi, İstanbul, 2001.
- ÖZEY, R.** Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği, Aktif Yayınevi, İstanbul, 2002.
- ÖZEY, R.** Dünya ve Türkiye Ölçeğinde Siyasi Coğrafya ,Aktif Yayınları, İstanbul, 2006.
- ÖZEY, R.** Afetler Coğrafyası, Aktif Yayınları, İstanbul, 2006.
- ÖZEY, R.** Dünya ve Türkiye Ölçeğinde Siyasi Coğrafya, Aktif Yayınları, İstanbul, 2006.
- ÖZEY, R.** Günümüzün Dünya Sorunları, Aktif Yayınevi, İstanbul, 2006.
- POSTEL, Sandra - Amy VICKERS**, Su Verimliliğini Artırmak, Dünyanın Durumu, Tema Vakfı Yayınları, 2004.
- RICHARD F. Townsend**, Aztekler, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2001.
- SELEN, Hamit Sadî**, Türkiye Coğrafyasının Ana Hatları ,A.Ü. Siy. Bil. Fak. Yay. Ankara, 1954.
- SENCER, Yakup**, Türkiye'de Kentleşme, Kültür Bak. Yay., Ankara, 1979.
- SİPAHİOĞLU, Şengün**, Çevre Bilimi, Gündüz Eğitim Yayınları, Ankara, 2005.
- STANDAGE, Tom**, Altı Bardakta Dünya Tarihi, Merkez Kitaplar, İstanbul, 2005.
- ŞAHİN, Cemalettin - Şengün SİPAHİOĞLU**, Doğal Afetler ve Türkiye, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, 2007.
- ŞAHİN, Muhammet**, Uygarlık Tarihi, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, 2006.
- ŞEN, Zekai**, Ortadoğu'da Su Sorunlu Bereketli Hilal ve Türkiye, Su Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006.
- ŞENEL Alaeddin**, İnsanlık Tarihi, İmge Kitabevi, İstanbul, 2006.
- T.C. ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI**, Türkiye Çevre Atlası, Ankara, 2004.
- TARAKÇI, Nejat**, Devlet Adamlığı Bilimi: Jeopolitik Ve Strateji, Çantay Kitabevi, İstanbul, 2003.
- TUKİN, Kemal**, Boğazlar Meselesi, Pan Yayınları, İstanbul, 1999.
- TUNA, Celal**, Kentten İmparatorluğu, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002.
- TÜMERTEKİN, Erol**, Türkiye'de Şehirleşme ve Şehirsel Fonksiyonlar, İst. Üniv.Yay. İst. İstanbul, 1973
- TÜMERTEKİN, E.**, Ekonomik Coğrafya, İ.Ü. Ed. Fak. Yay., İstanbul, 1994.
- TÜMERTEKİN, E.**, Sanayi Coğrafyası, İ.Ü. Ed. Fak. Yay., İstanbul, 1969.
- TÜMERTEKİN, E.**, Ulaşım Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1987.
- ÜNLÜ, Mehmet - Süheyla ÜÇİŞİK**, Coğrafya Eğitiminde Haritaların Önemi, Marmara Coğr. Der. Sayı 5, s. 9-25, İstanbul, 2002.
- ÜNSAL, İstemi**, Cumhuriyet Döneminde Enerji ve Altyapı, "Atatürk'ü Anma Etkinlikleri" İTÜ, İstanbul, 2005.
- WALTZ, Kenneth - H.George, QUESTER**, Uluslararası İlişkiler Kuramı ve Dünya Siyasal Sistemi Çev. Dr. Ersin ONURDURAN ,A.Ü. Siy. Bil. Fak. Yay., Ankara, 1982.
- WATT, Fiona - Francis, WILSON**, Hava ve İklim, Tubitak Yayınları, Ankara, 2001.
- YILDIRIM, Recep**, Uygarlık Tarihine Giriş, Asıl Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.

İnternet Kaynakçası

<http://human-geography---the-development-of-culture-swicki.eurekster.com/ancient+civilizations/>
http://www.bbc.co.uk/history/interactive/games/pyramid_challenge/index.shtml
<http://www.worldheritagesite.org/sites/dinosaurpark.html>
<http://www.giantscausewayofficialguide.com/beginning.htm>
<http://www.cevreorman.gov.tr/>
<http://www.ogm.gov.tr/>
<http://www.ockkb.gov.tr/TR/>
<http://www.milliparklar.gov.tr/>
<http://www.cevreorman.gov.tr/sulak/sulakalan/sulaka.htm>
<http://www.cedgm.gov.tr/>
<http://www.dogadernegi.org/>
<http://www.dhkd.org/>
<http://www.sifiryokolus.org/>
<http://www.yesilatlas.com/>
<http://www.tema.org.tr/CevreKutuphanesi/SuKaynaklari/SuKaynaklari.htm> <http://www.agm.gov.tr/faaliyetler7.asp>
<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=24453&l=1>
<http://images.google.com.tr/imgres?imgurl>
<http://www.akdeniz.edu.tr/muhfak/cevre/coastlearn-r/pp/images/maeslantkering.jpg&imgrefurl>
<http://www.akdeniz.edu.tr/muhfak/cevre/coastlearn->
<http://www.aksam.com.tr/yazar.asp?a=73818,10,130>
<http://www.kocaelifuari.org.tr/>
www.koeri.boun.edu.tr
www.tema.org.tr
www.konrad.org.tr/Enerji/08COMAK.pdf
www.tubitak.gov
www.depren.gov.tr/lab_htm/rapor/deprenlerin_ongeden_tahmini.pdf
www.maps.grida.no
<http://www.denizkoruyuculari.com/faaliyetler.asp>
<http://www.agm.gov.tr/faaliyetler7.asp>
www.ntvmsnbc.com 24.08.2006
www.ntvmsnbc.com 08.10.2006
www.NewsBBC.co.uk 18.12.2006
www.nypost.com/ 17.12.2003
www.ntvmsnbc.com 10.06.2005
www.arkitra.com 20.04.2007
<http://www.ntvmsnbc.com> 10.06.2005
<http://www.ntvmsnbc.com> 16.08.2007
<http://www.bbc.co.uk/turkish> 29 Kasım 2005
<http://www.irc-anatolia.org.tr/web/index.php?id=1290>
<http://www.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=6812>
<http://www.abm-istanbul.org.tr>
<http://www.wwf.org.tr/haberler/haberler/archive/2006/ekim/31/haber/dogayi-tueketiyoruz/>
<http://gccw.org/> 01.09.2006
http://www.turkiyedogasi.org/dmdocuments/d_kaynak.pdf
<http://212174.218.cgi-bin/intsite.exe>
www.ufukotesi.com
www.istanbul.diplo.de/vertretung/
www.kanrad.org.tr
www.suyla.com/nesli_tehlikedeki_turler
www.dtm.gov.tr/
www.icrc.org
www.istanbul.diplo.de
www.uschina.org

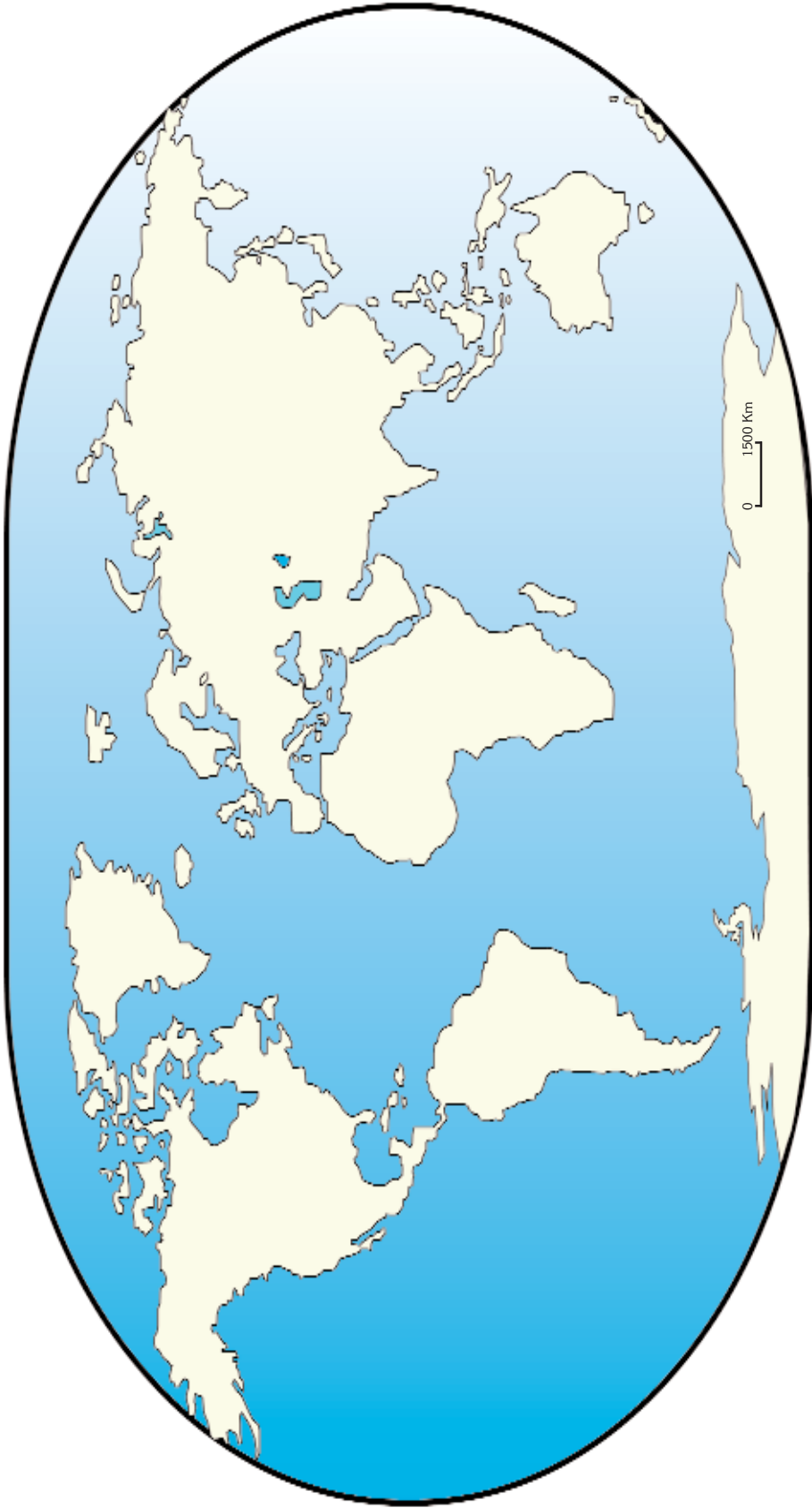
Gazete ve Dergi Haberleri

Hürriyet Gazetesi 23 Haziran 2007
Hürriyet Gazetesi 07 Kasım 2007
Zaman gazetesi 26 Ağustos 2007
Radikal Gazetesi 15 Haziran 2007
Zaman Gazetesi 28 Ağustos 2007
Hürriyet Gazetesi 18 Haziran 2007

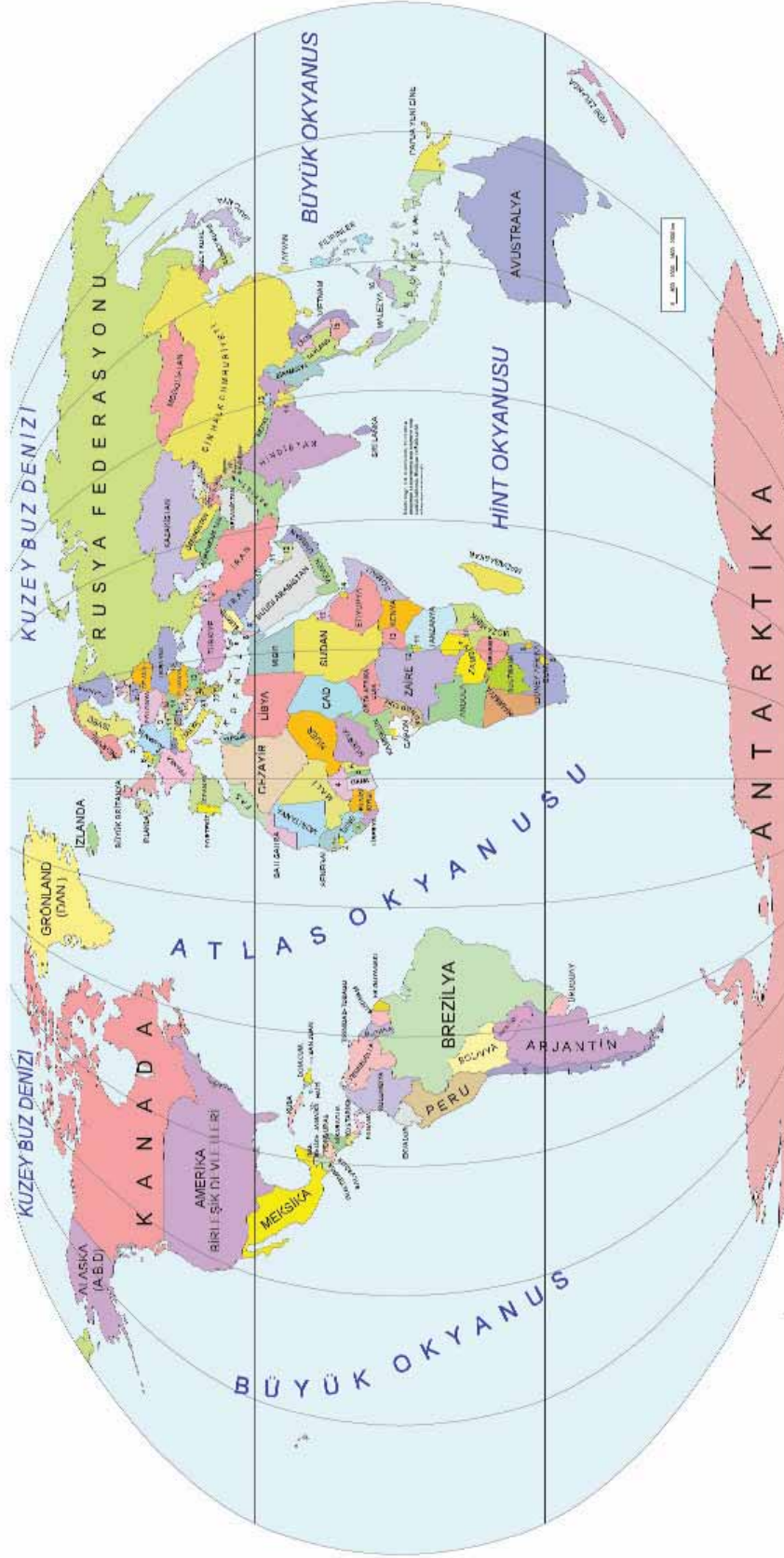
Cihan Haber Ajansı 28 Aralık 2006
National Geographic Eylül 2002
Referans Gazetesi 30 Mart 2006
Radikal Gazetesi 23 Mayıs 2006
Radikal Gazetesi 25 Eylül 2006
Türkiye Gazetesi 28 Şubat 2004
Akşam Gazetesi 14 Nisan 2007

Zaman Gazetesi 12 Ekim 2007
Sabah Gazetesi 31 Ocak 2006
Çevre Dergisi Sayı: 9, 1993
Tempo Dergisi 23 Mart 2005

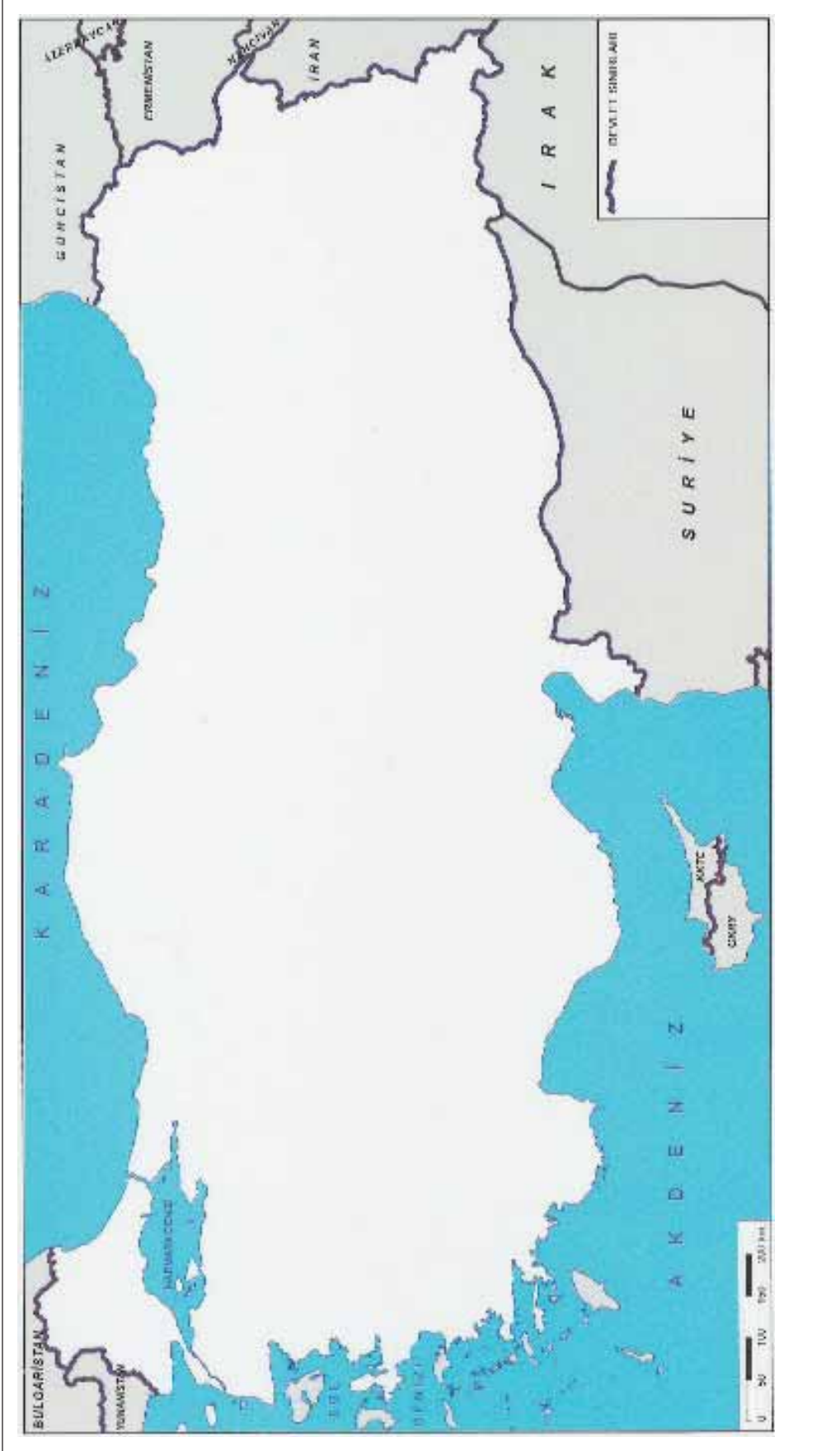
DÜNYA DİLSİZ HARİTASI

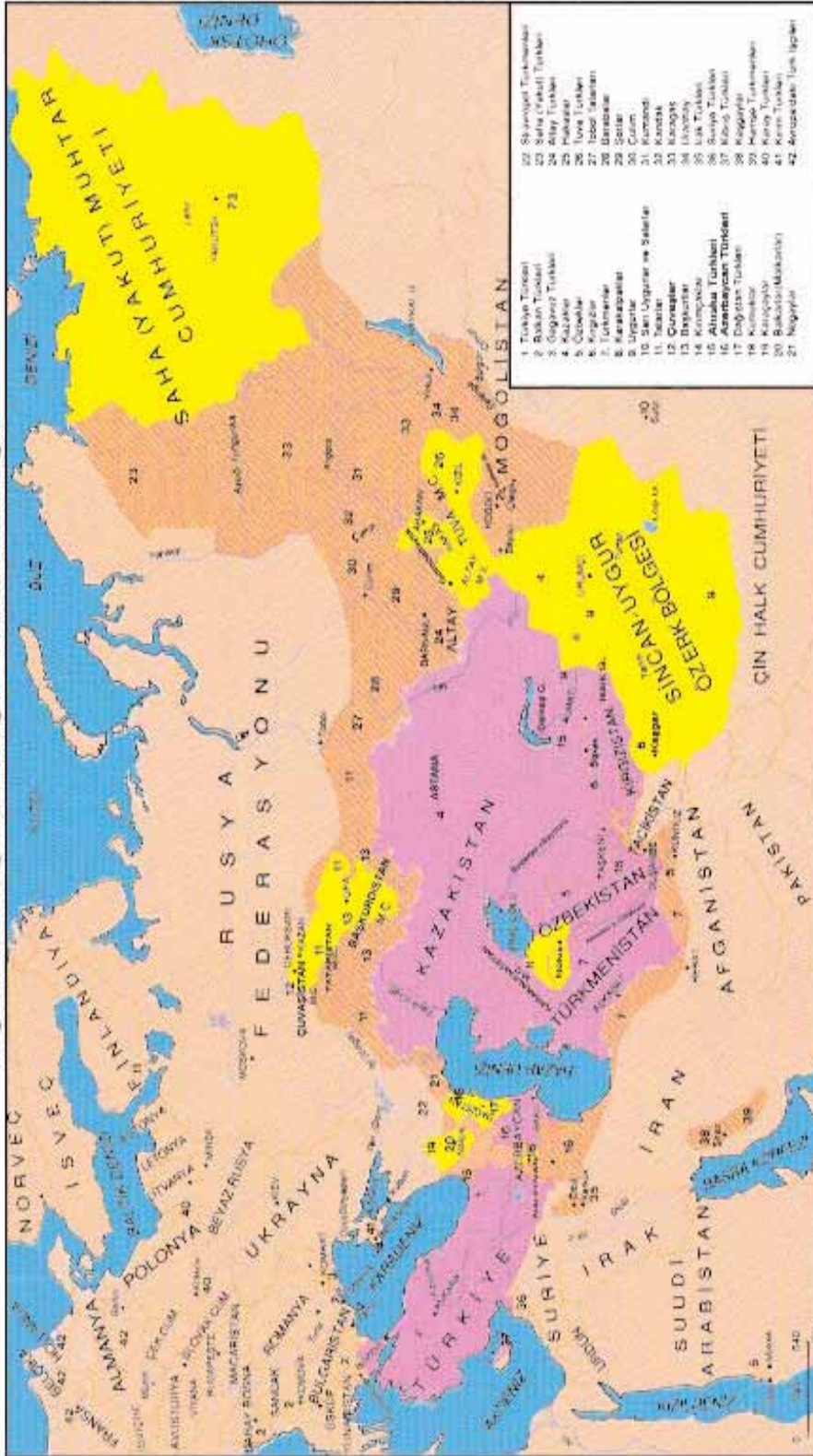
DÜNYA SİYASİ HARİTASI

TÜRKİYE DİLSİZ HARİTASI

TÜRK DÜNYASI HARİTASI

İSARETLER	BAĞIMSIZ DEVLETLER	MUHTAR CUMHURİYETLER	MUHTAR VİLAYETLER
DEVLET SINIRI	1. AZERBAIJAN C.	1. BASKURİSTAN	M.C. Ufa
MUHTAR CUMHURİYET VE EYALET SINIRI	2. KAZAKİSTAN C.	2. ÇUVARİSTAN	M.C. Çabkan
MUHTAR VİLAYET SINIRI	3. KİRGİZİSTAN C.	3. DAĞİSTAN	M.C. HAKAS M.V.
BAĞIMSIZ TÜRK DEVLETLERİ	4. KKTİC	4. KARADİ-BAIKAR	M.C. MARGHALA
MUHTAR CUMH. EYALET VE VİLAYETLER	5. ÖZBEKİSTAN C.	5. KORKALPINKİSTAN	M.C. NALÇİK
MUHTAR OLMAYAN TÜRK BÖLGELERİ	6. TÜRKİYE CUMHURİYETİ	6. NAHOÇIVAN	M.C. NÖRİZ
	7. TÜRKMENİSTAN C.	7. SAHA(VAKİT)	M.C. YARUKSA
		8. TUVA	M.C. KUZIL
		9. TATARİSTAN	M.C. KAZAN